

Motion till riksdagen 2013/14:So215

av **Christer Winbäck och Ulf Nilsson (FP)**

Assistansersättning och FN

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att i lag förtydliga rätten till assistansersättning för att Sverige ska kunna leva upp till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Motivering

Sedan LSS (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) tillkom 1994 har många människor fått en högre livskvalitet. Denna rättighetslagstiftning har bidragit till att ge personer med funktionsnedsättningar möjlighet att leva ett liv som andra och har ökat möjligheterna att delta i samhällslivet. Trots en kraftig kostnadsutveckling sedan starten framkommer i utredningen av assistansersättningens samhällsekonomiska effekter (Socialstyrelsen 2008-131-27) att personlig assistans ändå är en kostnadseffektiv åtgärd som därför borde utökas till fler. Förutom att ge personer med funktionsnedsättning ett värdigt liv som kan fyllas med mening, skapar även LSS arbetstillfällen för unga, invandrare och andra personer som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Den har även bidragit till att personer med funktionsnedsättning kommit in på den öppna arbetsmarknaden.

I juni 2009 föll en dom i Regeringsrätten, mål nr 5321-07, 2009-06-17, som har fått omfattande negativa konsekvenser för många personer med funktionsnedsättning. I domen snävar Regeringsrätten in begreppet grundläggande behov till att enbart gälla ”sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där personen med funktionsnedsättning måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges”. Detta innebär i praktiken att handläggaren bedömer vad som är privat, känsligt och när det finns ett särskilt intresse att själv få bestämma och inte den enskilde själv. På

Fel! Okänt namn på

detta sätt fråntas individen rätten att fatta beslut om det som är mest privat, vilket i högsta grad torde kränka den personliga integriteten.

Precis som Försäkringskassan har Regeringsrätten också en restriktiv bedömning av de grundläggande behoven i LSS. Delaktighet i samhällslivet, självbestämmande och jämlikhet i levnadsvillkor som var ledord vid tillkomsten av LSS hamnar nu helt i skymundan. En grundbult i LSS återfinns i 7 § där individens rätt till goda levnadsvillkor lagfästs. Begreppet ”goda levnadsvillkor” innebär att en persons livssituation ska jämföras med en person utan funktionsnedsättning. I förarbetena till LSS står att en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer ska göras. Det krävs en helhetssyn. Försäkringskassans och Regeringsrättens tolkning visar dock på det motsatta.

FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av Sverige hösten 2008. I artikel 3 i denna konvention ligger principerna om icke-diskriminering, fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället, lika möjligheter och principen om individuellt självbestämmande innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende. Genom Försäkringskassans och nu senast genom Regeringsrättens prejudicerande men också senare domar diskrimineras personer med funktionsnedsättning vad avser möjligheten att bilda familj, att arbeta och att leva ett liv i övrigt som är jämlikt andra. Den nya tolkningen av LSS kring tolkning av de grundläggande behoven går stick i stäv med FN-konventionen.

Regeringen har lagt ut flera uppdrag till bland annat Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) för att följa upp och analysera effekterna av de förändringar som gjorts inom personlig assistans och assistansersättning. De ska också ta fram underlag för och bedöma utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning vid nybeviljande som vid tvåårsomprövningar och ISF ska redovisa tänkbara orsaker till detta. ISF ska också kartlägga vilka assistansberättigade som berörs av förändringarna och vilka eventuella andra insatser som har erbjudits dessa.

Personer med funktionsnedsättning ska ha makt över sin vardag. Och samhället ska skapa förutsättningar för att kunna leva ett självständigt och ansvarstagande liv. För att garantera personer med funktionsnedsättning deras mänskliga rättigheter måste rätten till arbete, att bilda familj och leva jämlikt förtydligas i LSS. Med utgångspunkt från Försäkringskassans fortsatt alltmer restriktiva bedömningar vad beträffar grundläggande behov enligt 9 a § LSS finns det anledning att tydligare definiera vad vi menar med grundläggande behov. Detta för att bibehålla lagens intentioner.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 25 september 2013

Christer Winbäck (FP)

Ulf Nilsson (FP)